

Apžvalga

Nr. 73

KETVIRTADIENIS, 1946 M. LAPKRIČIO 14 D.

II metai

SOVIETU KONTROLĖ EUROPOJ

II BRITŲ PARLAMENTO SESIJA

Londonas, XI. 13. Vakar karalius Jurgis VI atidarė II britų parlamento sesiją. Ta proga pasakyoje kalboje, karalius pareiškė, kad britų vyriausybės tikslas sukurti demokratinius pagrindus Vokietijoje. Vokietija negali tapti grėsme pasauliui, tačiau ji turi pati save išsimaitinti ir nebūti našta britų mokesčių mokėtojų. Artimu laiku bus pasiektas susitarimas atitraukti okupacines kariuomenes iš Austrijos ir tam kraštui bus suteikta visiška nepriklausomybė.

Toliau karalius pabrėžė, kad D. Britanija aktyviai dalyvaus visose tarptautinėse institucijose ir remis JTO. Vyriausybės tikslas — sukurti gerus santykius tarp tautų.

Gale karalius pridūrė, kad vyriausybė yra priversta pasiūlyti parlamentui priimti įstatymus valstybės gynimo ministerijai įsteigti ir pratęsti taikos metu karo tarnybos prievolę.

Po karaliaus kalbėjo opozicijos vadas Churchillis. Jis pabrėžė, kad reikia siekti, kad Vokietija pati save išmaitintų, o negultų ant britų valstybės laivo. Toliau jis kritikavo vyriausybės politiką Palestinoje, kurią pavadino neryžtinga ir svyruojančia.

Po to Churchillis perėjo prie okupacinių kariuomenių Vokietijoje ir pareiškė, kad anglų ir amerikiečių kariuomenės Vokietijoje sutirpo, kai tuo tarpu sovietų karui paruoštos divizijos sustiprėjo ir tapo naujai apginkluotos. Ir jos yra despotinės vyriausybės žinioje. Sovietai šiandien kontroliuoja daugiau kaip trečdalį Europos.

Po jo kalbėjęs min. pirm. C. Attlee atrėmė Churchillio kaltinimus dėl vyriausybės politikos Palestinoje. Paskiau jis perėjo prie Anglijos vidaus problemų ir pabrėžė, kad Anglijos maitinimas šiandien yra sunkesnis negu karo metu.

Kalbėdamas saugumo klausimu, Attlee pareiškė, kad šiandien D. Britanija yra labiau negu bet kada istorijoje išstatyta nesaugumui, turint galvoj moderniškojo karo technikinę pažangą. Britų sa-

los šiandien yra kontinento dalis. Tačiau vyriausybė yra pasiryžusi pasiekti visuotinio nusiginklavimo. Ji nenori vienašališko nusiginklavimo.

Gale min. pirm. pareiškė, kad vyriausybė savo įsitikinimų verčiama, turi patiekti parlamentui tokį nepopuliarią įstatytą — karo prievolės taikos metu.

ALBANIJA PROTESTUOJA

New Yorkas, XI. 14. Albanijos vyriausybė šiandien įteikė JTO protesto notą prieš britų minų pašalinimo iš Korfų sąsiaurio ir Albanijos uostų akciją. Notoje pažymima, kad ta akcija yra tiesioginis Albanijos suverenumo pažeidimas.

Pranešama iš Londono, kad britų karo laivai iš Korfų sąsiaurio jau išėmė 14 inkaru pririštų minų.

JAV DAUGIAU NENORI ŠELPTI

New Yorkas, XI. 13. JTO maitinimo komisijoje UNRRA vyr. direktorius La Guardia pareikalavo, kad JAV paskirtų 400 milijonų dolerių kreditų padėti karo nukentėjusiems kraštams po to, kai bus likviduota UNRRA, nes tie kraštai iki ateinančio derliaus susidurs su bado pavojumi.

JAV atstovas tam reikavimui pasipriešino pareikšdamas, kad tie kraštai turėjo pakankamai laiko užmegsti normalius prekybos santykius su maistą tiekiančiais kraštais ir normaliu prekybos keliu įsigyti sau reikalingų produktų ir prekių.

Vice ministras Acheson pareiškė, kad JAV pačios ištirs tų kraštų sąlygas ir pagalbos reikalingumą.

NESUTARIMAI DĖL DP GLOBOS

New Yorkas, XI. 13. Socialinių kultūrinių ir humanitarinių reikalų komisijoj tolau svarstoma DP problema.

Australijos atstovas pasiūlė DP globoti nusteigti specialios tarptautinės organizacijos, o sukurti socialinės-ekonominės komisijos tam reikalui pakomisią. Tą pasiūlymą parėmė Danija, Pietų, Afrika, Lenkija ir Čili, o prieš pasisakė D. Britanija ir JAV, kurios reikalavo sukurti atskirą specialią tam reikalui tarptautinę organizaciją. Patiekus balsavimui, Australijos pasiūlymas balsų dauguma buvo atmestas.

Sovietų S-gos atstovas Vyšinskis pareikalavo DP globai tarptautinės organizacijos steigimą laikinai atidėti, kol DP stovyklas Europoje neaplanys specialiai tarptautinė UNO komisija. Ta komisija turėtų apklausti kiekvieną be tėvynės asmenį kodėl jis nenori grįžti į savo tėvynę ir nustatyti priežastis dėl kurių tas asmuo nenori grįžti. Toliau Vyšinskis reikalavo, kad DP būtų rūpinamasi tikrai vienerius metus.

JAV GRAŽINS LAIVUS

New Yorkas, XI. 13. Valst. sekretorius Byrnes šiandien pareiškė, kad JAV nutarė

grąžinti Vengrijai, Rumunijai ir Jugoslavijai Dunojaus laivinkystės laivus, kurie šiuo metu yra amerikiečių zonoje Vokietijoje ir Austrijoje. 400 laivų perdavimas truks apie mėnesį laiko.

GEN. FRANCO NEPAKĖS INTERVENCIJOS

New Yorkas, XI. 14. Gen. Franco AP korespondentui vakar suteikė pasikalbėjimą, kuriame Ispanijos diktatorių pareiškė, kad Ispanija nėra pasiruošusi įstoti į JTO kol neišnyks karo metu sukelti pasaulyje neramumai. Toliau Franco pabrėžė, kad bet kokia išorinė militarinė ar ekonominė akcija prieš Ispaniją tiktai pageitintų naujo pasaulinio karo galimus. Ispanija niekada nepakės tiesioginio kišimosi į jos vidaus reikalus ir tokiu atstikimu reaguos visomis savo priemonėmis, nes tuo būdu būtų paremiami komunistiniai elementai, kurie jau ir taip pasaulyje kelia chaosą. Bet kokia JTO akcija prieš Ispaniją 1) neturėtų jokio juridinio pagrindo, nes Ispanija nepripažįsta JTO jurisdikcijos, 2) eiti prieš Tautų Chartos principus, 3) siekti Ispanijoj sukelti anarchiją.

VĖL TRIESTO KLAUSIMAS

New Yorkas, XI. 14. Vakarų ryščiame 4 didž. valstybių užs. reik. ministrų konferencijoj vėl buvo svarstomas Triesto klausimas. Molotovas reikalavo 16 pataisų Triesto statute. Iš jų pagrindinės yra šios: 1) Statutą, turi patvirtinti Saugumo Taryba, 2) aprubežuoti Triesto gubernatoriaus teises ir 3) liečia sąjungininkų kariuomenės atitraukimą iš Triesto ir srities.

Korespondentų žiniomis, Triesto klausimo sprendimas daugiau nebus atidėtas. Tačiau, paraleliai su min. tarybos pasitarimais, vyks taip pat ir tiesioginės derybos tarp Italijos ir Jugoslavijos. Į tas derybas dedamos didelės viltys.

TSRS NOTA DĖL DARDANELŲ

Londonas, XI. 14. Vakar TSRS vyriausybė įteikė britų vyriausybei notą, kurią britų vyriausybė dabar studijuoja. Jos turinys neskelbiamas.

Manoma, kad britų vyriausybė notos nuorašą persiūs į New Yorką ir galimas daiktas, kad ji bus aptarta su min. Byrnes ir Molotovu.

PASITARIMAI DĖL VOKIETIJOS

New Yorkas, XI. 14. Šiandien Vašingtone prasidėjo slapti pasitarimai tarp anglų ir amerikiečių atstovų dėl Vokietijos vienybės. Šių pasitarimų rezultatai, pasiūlymo forma, bus patiekti 4 užs. reik. ministrų konferencijai svarstant Vokietijos taikos sutarties projektą.

SOVIETAJAI NORI NUSIGINKLUOTI

New Yorkas, XI. 13. Per vakar įvykusius tarptautinės žurnalistų sąjungos suruoštus pietus, Molotovas pareiškė, kad Sovietų S-ga nori nusiginkluoti ir yra įsitikinusi, kad yra galima suderinti sovietų ir amerikiečių nusiginklavimo planus.

Bevinas pritarė nusiginklavimo pasiūlymui pabrėždamas, kad jei visos tautos nusiginkluos, D. Britanija nuo kitų tautų neatsiliks.

Byrnes išskleidė kai kurias tendencijas JAV kongreso rinkimų aiškinimus pasakydamas, kad JAV gyventojai balsavo už kontrolės pakeitimą Kongrese, bet ne už JAV užsienio politikos pakeitimą.

NENORI DEMOKRATIJOS

Londonas, XI. 13. Britų užs. reik. vice ministras, atsakydamas į vieno darbiečio užmetimą, kad britų vyriausybė nėra tinkamai informuota apie įvykius Bulgarijoje pareiškė, kad britų vyriausybė yra patenkinta savo informacijomis apie Bulgariją. Toliau vice min. pabrėžė, kad Bulgarijos vyriausybė savo krašte nenori sukurti politinės demokratijos.

ZODŽIAI IR DARBAI

TUŠCIAZODŽIAVIMAS IR APSIGINKLAVIMAS

Nori taikos, ruoškis karui

Si romėnų patarlė, tur būt, geriausiai tinka dabartiniam laikotarpiui. Jis kaip tik pasižymi skelbiamų idealų išniekinimu, tuščiazodžiaivimu taikos vardu, žmogaus savanaudžio ir klastūno tragizmas perkeliamas tarptautinėm plotmėn. Su juo kovoti JTO yra nepajėgi, nes neturi reikiamo autoriteto ir priemonių. Jos keliamas autoritetas lyg kinvarpų sugraizytas jėgos pilmavimo ir žodžio netesėjimo. Si organizacija yra tik vieta didžiųjų galybių ginčams vesti, bet ne jiems spręsti. Dvi stovyklos rungyniauja, telkia jėgas ir tuščiazodžiauja. Toks dabartinės tikrovės veidas.

Juk dar neseniai W. Churchill, naujadaro „geležinė užtvara“ autorius, nurodė, kad tarp Baltijos ir Juodosios jūros stovi daugiau kaip 200 sovietiškių divizijų. Atsakydamas į United Press atstovo Hugh Ballice paklausimus, Stalinas tvirtina: „Naują karą pirmiausia kursto Churchill. Panašiai galvoja D. Britanija ir JAV.“ Šie žodžiai neoriginalūs, nes juos 1936 metais pareiškė A. Hitleris. Jo apaštalavimą taikai dabar pasisavina Stalinas, kuris nurodo, kad Vokietijoje, Lenkijoje, Austrijoje, Vengrijoje ir Bulgarijoje yra tik 60 divizijų, kurių skaičius pagal spalio 22 d. nuostatus būsių sumažintas iki 40. W. Churchill atsakydamas pareiškia: „Rumunijoje didžiausi kariuomenės telkiniai josna neįskaityti. Tas pats yra su milžiniška kariuomene Leningrado ir Odesos srityje. Aš reikalauju, kad Sovietų vyriausybė dėl mano vertinimo — 200 divizijų Vakaruose atsakyty taip ar ne“. Jei ir tikėsime Stalino pareiškimu, tai 60 divizijų taip pat prašoka anglosaksų kariuomenę, esančią Europoje.

Ginčas dėl divizijų skaičiaus yra tuščias žaismas. Britų žurnalistas įrodo, kad tai yra skaitmeninė kabalistika. Stalino minėtos divizijos galinčios turėti po 50.000 vyrų, taigi sudarytų 3 milijonus karių, o Churchillio 200 divizijų po 10 tūkst. vyrų, sudarytų 2 mil. karių.

Churchillio iškeltas klausimas brituose rado platų atgarsį. „Times“ užgria, kad tas klausimas kartą palieistas. „Observer“ nurodo, kad 90 divizijų stovi Vokietijoje, 20 — Austrijoje, 10 — Suomijoje, 25 — Lenkijoje ir 50 Balkanuose. „Sunday Times“ pateikia mažai ką skirtingus duomenis: Vokietijoje 100 divizijų, Rumunijoje 30, Austrijoje — 20, Vengrijoje — 20 ir nemažas skaičius esąs Lenkijoje ir Bulgarijoje. Abu šaltiniai beveik sutaria, kad 200

divizijų sudaro tik trečdali paruoštyje esančių karinių pajėgų. „Observer“ žiniomis iš gerai painformuotų šaltinių pateikia sovietinių karinių pajėgų paskirstymą: „Jas sudaro 600 divizijų — 11 mil. vyrų, kurių 3 mil. Vakarų Europoje, 1 mil. Kaukaze, 1 mil. Tolimuosiuose rytuose, 4 mil. krašte ir 2 mil. oro ir jūrų laivyno“. Už duomenų tikrumą palikime atsakomybę laikraščiui. Jei jie ir perdėti, tai vis tiek jie puikiai apibūdina taikos apaštalo tikrąsias užgaidas. O jos sako: kalbos apie taiką — tuščiazodžiavimas.

Naujieji taikos apaštalai

Dar taip neseniai 111 Reicho atstovai nuolat kaltino anglosaksus, vadindami juos karo kurstytojais. Dabar istorijos išbrauktųjų vieton stoja sovietiniai vyrai, kurie skelbiasi taikos apaštalais. Jie kaltina buvusius santarvininkus dėl politikos Graikijoje, Irane, Indijoje ir Kinijoje. Tuo pat metu „L'Epoque“ žiniomis sovietai turi paruoštyje 18.000 bombonešių, Albanijos uostuose — Valonoje ir Sazeno ruošiamą povandeninių laivų bazę, o šeštoji kolona įkurdinta Kinijoje, Mandžūrijoje, Indijoje, Tibete, Irane, Irake, Graikijoje, Italijoje, Prancūzijoje, Ispanijoje. „Karo kurstytojai“ už savo sienų turi 772.000 ginkluotų vyrų.

Molotovas JTO Pilnatyje daro naują posūkį. Jis jaučiasi tvirtas kaltinti demokratijas ir ginti savo pozicijas. Franco santvarka Ispanijoje nesanti pašalinta. Iš Irano sovietinė kariuomenė atšaukta, bet Saugumo Taryboje tas klausimas esąs paliktas. Esą negalima likti abejingiems dėl britų kariuomenės rėmimo Graikijos fašistų. Sovietų siūlymas Saugumo taryboje atšaukti kariuomenes iš kraštų, nekovojuusių su santarvininkais, atmetas pasipriešinus anglosaksams. Molotovo žodžiais, Stalino pareiškimais, kad atominė bomba neapsprendianti ateičiai karo eigos, radęs plačiausia atgarsį. „JAV planas siekia atominio ginklo monopolį išlaikyti ir svetur kontroliuoti atominių tyrinėjimą. Šis planas remiasi vaizduote, nes mokslas nestovi vietoje, o mokslininkai nuolat tyrinėja ir žengia į priekį. Kas šiandien remiasi atominiu ginklu, gali labai nusivilti, nes ir kita pusė gali turėti tu ginklų ir dar ka nors daugiau... Sovietai reikalauja uždrausti tą ginklą gaminti“.

W. Churchill, jo nuomone esąs imperializmo pranašas. Tautos liejo kraują ne todėl, kad kaimai būtų paruoštas kelias valdyti pasaulį. Ir pagaliau siūlo JTO Pilnčiai:

aprežti apsiginklavimą, karo atveju uždrausti atominę bombą vartoti ir dabar gaminti, o visa tai įgyvendinti palaipsniui, padedant kiekvienam JTO nariui.

Ar gali kas patikėti Molotovo žodžių ir siūlymų nuosirdumu? Praeities įvykiai verčia jais abejoti. Naują taikos apaštalą galima sveikinti, kad jis nepaprastai drąsiai moka pulti demokratijas ir apgailestauti, kad pastarosios tik ginasi, lyg būtų užmiršusios visa tai, ką Sovietai yra padarę taikai griauti.

Pasaulyje vyksta perversmas. Nuo karo pabaigos prabėgo mėnesiai kelia vis didesnę baimę, nes visos konferencijos vyksta nesantarvės ženkle. Taika visokiais būdais išniekinama. Europos likutis išgyvena sūtemas, o mūsų kultūra suirutę. Ji gali atsikurti, bet tik padėjus taikai tvirtus pagrindus, kurių šandieną pasaulis ieško, bet vis neranda.

G. G.

ANGLIJOS NOTA ALBANIJAI

Londonas, XI. 13. Anglijos vyriausybė įteikė notą Albanijos vyriausybei, kurioje protestuoja dėl Korfų sąsiaurio užminavimo.

Kaip yra žinoma, kad dėl tų minų prieš kiek laiko smarkiai nukentėjo du anglų kontrtorpediniai laivai, kuriuose žuvo 40 ir buvo sužeista 40 anglų karininkų ir jūreivių.

PREKYBOS DERYBOS

New Yorkas, XI. 13. JAV Valstybės Departamentas paskelbė, kad ateinančių metų balandžio mėn., greičiausiai Zenevoje, JAV pradės prekybos derybas su 18 valstybių prekybos sutartims sudaryti. Tikimasi abipusiškai sumažinti 2/3 muitus.

Šiuo metu JAV turi prekybos sutartis su 27 valstybėmis, kurių prekyba sudaro 2/3 pasaulio prekybos balanso.

ANTISOVIETISKOJI LENKIJA

Londonas, XI. 13. Konservatorių organas Daily Telegraph vakar įdėjo savo Vienos korespondento, kuris dabar lankėsi Lenkijoje, platų apžvalginį straipsnį apie dabartinę Lenkiją. Tame straipsnyje, tarp kitko, rašoma:

Lenkijos komunistai ir jiems simpatizuoją sluoksniai šiandien pradeda jausti nerimą. Ne dėl to, kad jie bijotų Mykolaičio partijos, bet dėl nuolat mažėjančių krašte simpatijų jiems. Vyrauja nuomonė, kad gerai suorganizuotam Lenkijos pagrindiniam judėjimui įsakymus duoda Mykolaičio partija. O tas judėjimas šiandien turi, policijos apskaičiavimais, 15.000 ginkluotų gaujų narių. Visoje Lenkijoje vyrauja akla anti-rusiškos tendencijos, tačiau visi supranta, kad yra būtina išlaikyti gerus santykius su Sovietų S-ga. Referendumą būtų laimėjusi Mykolaičio partija, jei jis būtų buvęs įvykdytas teisingai. Absurdišką to balsavimo suklatojimas lenkų tautoje sukėlė Mykolaičiui simpatijas, kurios jau buvo pradėjusios blėsti. O, jei jos igaus agresyvesnes formas, Lenkijoje gali kilti pilietinis karas, kurio nenumalšintu nei 100.000 dabar Lenkijoje esančių sovietų kariuomenės.

Toliau korespondentas pažymi, kad lenkų saugumo policija turi 200.000 narių, kurie yra arba komunistai, ar jiems simpatizuoją. Lenkijos kalėjimai yra pilni nuteistų žmonių. Lenkų armijoje ir oro laivyno yra gausu rusų karininkų. Katalikų ir opozicinė spauda negauma tiek popierio, kiek jai reikia, kai tuo tarpu komunistų, kurių yra tikslai 5% visų gyventojų,

gauna neribotus popierio kiekius.

Populiariausias šiandieninėj Lenkijoje žmogus yra kardinalas Sapieha. Šis patrijotas tauotoje turi nepaprastą autoritetą ir, jei jis tikrai pajudintų pirštą, visas kraštas, kaip vienas žmogus, būtų su juo. Tačiau katalikai šiandien nėra paėmę agresyvios laikysenos komunistų atžvilgiu.

Krašte viešpatuojant netikrumo jausmų, lėtai vyksta atstatymo darbai. Vyriausybės pastangos yra geros, tačiau visi nekenčia komunistų partijos diktatūros siekimo ir dėl to, ką vyriausybė daro, viskuo gyventojai yra nepatenkinti.

br.

LENKIJOJ BLOGIAU KAIP VOKIETIJOJ

Londonas, XI. 13. Trys UNRRA britų zonos Vokietijoje gydytojai The Times paskelbė pareiškimą apie maitinimo padėtį Europoje. Jame pažymima, kad šią žiemą ne tik britų zonos, bet ir visos Centro ir Rytų Europos maitinimas bus labai sunkus. Toliau pareiškime nurodoma koks yra baisus mirtingumas Lenkijoje ir Jugoslavijoje, o tuose kraštuose maitinimas yra žymiai blogesnis ir katastrofiškesnis negu Vokietijoje britų zonoje.

JAV POLITIKA NEPAKITĖS

New Yorkas, XI. 11. Respublikonų partijos vadas senatorius Vandenbergas pareiškė, kad, respublikonams laimėjus JAV rinkimus, JAV užsienio politika nesikeis. Šiandien yra vistiek kas sėdi Vašingtone, kalbėjo Vandenberg, bet JAV užsienio politika liks ta pati, nes ji šiandien yra visos tautos politika.

DAILĖS PARODŲ ORGANIZAVIMO REIKALU

Tremtyje mūsų veiklos galimybės yra labai ribotos. Plačiau galime pasireikšti tik kultūrinėje srityje. Bet ir čia susiduriame su dideliais sunkumais. Norint ką nors reikšmingesnio atlikti, reikalinga nemaža pastangų ir pakelti vargo. Ir nežinot, ar kultūrinio darbo bare esame plačiai užsimoję ir daug nuveikę. O vis dėlto, iš šalies žiūrint, galima tarti, kad čia nesame viską padarę, ką šiomis sąlygomis padaryti galima.

Meno reikalai. Tai opi tema, nes tiesiogiai tenka paliesti mūsų menininkus. Tai labai jautri styga, kurią užgavus, niekada negali žinoti kokį aidą išgirs. Taip buvo Nepriklausomoje Lietuvoje, tas pat yra ir dabar, tremtyje.

Šiapus „geležinės uždangos“ yra prisiglaudęs nemažas būrys pajėgiausių mūsų dailininkų, kurių darbais esme gerėjusi dailės parodose, meno galerijose ir dailės salonuose Lietuvoje. Apie šiuos dailininkus ir jų darbus, daugiau ar mažiau, žinome ir šiandien iš spaudos, kur retkarčiais kalbama apie ruošiamas parodas tremtyje, apie tai, ką kuris dailininkas yra sukūręs, arba kuria. Atskiri dailininkai yr net nemaža veikumo parodę: suruošę individualines, arba dalyvavę kolektyvinėse parodose. Vienas kitas dailininkų dirba spaudoje, iliustruoja knygas. Bet tai tik nedidelis būrelis. Visos šios parodos daugiau atsitiktinis reikalas, kilęs iš vieno kito žmogaus iniciatyvos. Jokių būdu čia neižiūrėti organizuoto ir planingo veikimo. Todėl ligšiol mes dar negirdėjome apie reprezentacinę lietuvių dailės parodą ir apie platesnio masto lietuvių dailininkų parodas apskritai.

Mes pratę buvome, kad tam tikrais laikotarpiais lietuvių dailininkai, teisingiau dailininkų Sąjunga, suruošdavo dides apžvalginės dailės parodas, kuriose savo naujausius kūrinius išstatydavo visi Lietuvos dailininkai. Vokiškosios okupacijos metu dailininkai dirbo sunkiose sąlygose, stigo dažų ir medžiagų, bet lietuviškoji visuomenė, labiau negu kuriuo kitu metu, lankydavo parodas, pirkdavo dailininkų kūrinius. Tai būtų galima paaiškinti gal tuo, kad sunkiu tautai metu, labiau linkstama į dvasinę sritį, savųjų menininkų kūryboje ieškoma atsako ir paguodos. Tremtyje gi mūsų dailininkai, nors beveik visi daug dirba, bet jų darbų tautiečiai mažai tėra matę.

Teatro darbininkai dažnomis progomis lanko stovyklas koncertuodami, ruošdami spektaklius. Visur jie yra mielai

laukiami ir koncertų salės visados esti perpildytos. Dailės parodas, žinoma, kiekvienoje stovykloje nesuruoši. Nevisur susiras ir tinkamos patalpos. Be to, dailės parodų ruošimą sąlygoja daugelis aplinkybių: paveikslų pervežimo sunkumai, stoka reikalingiausių medžiagų.

Kyla klausimas, ar galima suruošti didesnę dailės parodą, kuri reprezentuotų Lietuvos dailę? Atsakymas būtų teigiamas. Turimomis žiniomis dailininkai turi pakankamai ir gerų darbų tokia parodą suruošti. Nugalimos ir kitos kliūtys. Tik reikia iniciatyvos. Šiuo reikalu turėtų susirūpinti patys dailininkai, teisingiau jų profesinės organizacijos vadovybė. O jeigu dailininkai tokios organizacijos dar neturi, tai iniciatyva galėtų kilti iš Tremtinių bendruomenės komiteto, kur turėtų būti ir meno reikalams skyrius. Atskirų dailininkų pastangos šiame reikale vargu duotų laukiamų rezultatų, nes ligšioliniai mėginimai nepavyko. Atskiriems dailininkams sunku tai įvykdyti svarbiausia todėl, kad iniciatoriai, paprastai, sutinka aktyvų individualinį ar grupės pasipriešinimą savo kolegų tarpe, kurie iš principo nenori daly-

vauti toje parodoje, kurią organizuoja, arba juri komisiijoje dalyvauja, tas arba kitas dailininkas. Tai sena istorija ir apie tai plačiau čia nekalbėsime.

Platesnio masto dailės parodas organizuojant būtina UNRRos pagalba. Ir ji būtų suteikta, tik reikalinga aiškaus plano ir organizacijos iš iniciatorių pusės. Patalpų suras kiekvienam didesniai mieste ir didesnė stovykloje. Tokia paroda galėtų apkeliauti po keletą miestų kiekvienoje zonoje. Nauda iš to būtų keliariopa: dailininkams, visuomenei ir lietuviškajam reikalui aplamai.

J. Kaukas

ELEKTRONINIS ROBOTAS

Londonas, XI. 8. Anglijos mokslininkai pradėjo statyti elektros skaičiavimo mašiną. Ši mašina turės didelės reikšmės oro ir jūrų navigacijoj, jei ji komplikuočiausius matematinius uždavinius, kuriuos mokslininkams išspręsti reikėdavo kelių savaitių laiko, išspręs per kelias sekundes. Ši mašina galės „atsiminti“ 75.000 formulių, kai tuo tarpu tokia pat amerikiečių statoma mašina galės „atsiminti“ tik 200 formulių. Jos statyba truks puse metų ir kaštuos apie 120.000 svarų sterlingų.

RAUTAS STOCKHOLME (2)

SPIONAŽO UŽKULISIAI ANTRAJAME PASAULINIAME KARE. HIMLERIO DRAUGYSTĖ SU PRIEŠO ŠNIP AIS. VOKIEČIAI PARDUODA SAVO BENZINĄ... VOKIEČIŲ MIESTAMS BOMBARDUOTI

(Žiūr. pereinam nr.)

1944 m. rudenį, kada sąjungininkai ruošėsi puolimui per Reiną, Ericksonas taip pat ruošėsi. Šį kartą jau gana dideliu būnu, be to, ir laikas tam jau buvo pats tinkamiausias. Šį kartą jis nori su 5 mil. dolerių vokiečių ir švedų kapitalo įrengti bendrą rafineriją. Ji galėtų be jokių bombardavimų pavojaus veikti, o, be to, svarbiausios načių viršūnėlės tuo būdu galėtų savo „santaupas“ išgauti bent jau užsienį. Tačiau tai buvo dalykas, dėl kurio Ericksonui teko jau su pačiu Himleriu tartis. Prekybos ataše Ludwig ir šį kartą įspėjo „kur reikia“, tačiau ponas Finke ir kiti įtakingi Himlerio vyrai Ericksono projektu buvo sužavėti.

Iš tiesų 1944 metais vieną spalio mėn. dieną Stockholmo naftos prekybininkas Eric Ericksonas susitiko su Himleriu.

— Mes esame daug apie Tamstą iš pono Finkės girdę. Ir apie jūsų planus... — pradėjo Himleris, ir abu vyrai netruko išileisti į intymius pasikalbėjimus apie rafinerijas,

įvairias galimybes Stockholme, būsimuosius pelnus...

Staiga Himleris paklausia:

— Kas įvyktų, pone Erickson, jei mūsų kariuomenė staiga įžygiuotų į Švediją?

— Švedai kaip velniai kovotų.

Šitas atsakymas buvo lemiantis. Ericksonas apleido Himlerį su vienu specialiu dokumentu — leidimu laisvai judėti visoje Vokietijoje ir apžiūrėti visą naftos produkcijos industriją. Švedas tam tikslui gavo specialų automobilį. Sekančiomis savaitėmis Ericksonas visur — nuo Koelno iki Prahos, nuo Hamburgo iki Vienos — buvo pakeliui, apžiūrėjo Leuna, Annendorfo, Halle ir kitas naftos produkcijos vietas, susipažino, kur, kas ir kaip dirbama ir tokiu būdu susidarė pilną ir tikslų vokiečių naftos produkcijos ir industrijos vaizdą, kaip geriausias vokiečių specialistas. Po to jis išskrido į Stockholmą ir... niekuomet nebeatsilankė Vokietijoje.

— * —

Tik po to paaiškėjo jo „darbas“. Tai nebuvo žmogus, kuris norėjo bizniauti su Himleriu.

EKRANO MARGUMYNAI

— Amerikietis Leo Guild neseniai išleistoje savo knygoje pasakoja, kaip kartą žinomas filmų producentas Sam Goldwyn mokėjo po du dolerius už dieną Benito Mussolini, vėliau tapusiam diktatoriumi, kai tas vaidino statistą Romoje sukteje filmoje „Amžinasis miestas“. Kita garšenybė — Leo Trockis 1915 m. gavo trijų dolerių honorarą už dalyvavimą filmoje „Rasputinas“.

— Populiarusis vokiečių filmų aktorius Hans Albers, kuris šiuo metu dirba viename teatre Berlyne, gruodžio mėn. su Franz Molnas „Liliom“ pradeda tournee po prancūzų zoną Vokietijoje.

— Combat Camera Unit pradeda sukurti kultūrinę filmą „Pirmasis žingsnis priekin“, vaizduojančią vokiečių jaunimo vargą ir amerikiečių okupacinės valdžios darbą jaunimo auklėjimo srityje. Šios filmos dalyviai — amerikiečiai kariai ir vokiečių jaunimas.

— Prancūzų filmų kritikų draugija pripažino premiją jauno režisieriaus Georges Riquier filmui „Farebique arba keturi metų laikai“. Ši filma griežtai dokumentiniuose remuose vaizduoja prancūzų ūkininko gyvenimą.

Per jo garbei suruoštą rautą pasaulis sužinojo kai kurių smulkmenų apie jo veiklą, kad —

tuoį prasiidėjus karui jis priėmė sąjungininkų pasiūlymą dirbti špionaže, tačiau su sąlyga, kad už savo darbą neims jokių atlyginimų; kad jo firma buvo įtraukta į juoduosius sąrašus jam pačiam prašant; kad krata lėktuve jo paties sugalvota; kad princas Carl Bernadotte taip pat užsiėmė panašia „veikla“, kad iš vokiečių pirktas benzinas buvo naudojamas sąjungininkų bombonešiu, kurie bombardavo Vokietiją; kad jis perdavė sąjungininkams savo ir savo draugų žinias apie visą Vokietijos naftos produkciją ir industriją, jos maskavimą, priešlėktuvinės gynybos vietas, aerodromų padėtį ir jų atstatymo laiką. Sąjungininkai šiais reikalais buvo puikiai informuoti, o po bombardavimų žinojo tiksliai pasėkas...

O ką reiškė tie slapsti užkasimai Hamburge? Tai buvo dokumentai, liudiję apie pagalbą Ericksono darbe. Vokiečiai specialiai iš anksto užsipašė Ericksoną tokių dokumentų, kad vėliau, atėjus laikui, galėtų juos parodyti amerikiečių ir anglų kareiviniui. Jie iš anksto žinojo, kad bus kada nors malonu pasirodyti senu Ericksono draugu buvus. Vertė U. Z.

„... LAUK SVETIMŠALIAI!“

AKCIJA PRIEŠ SVETIMŠALIUS NESILIAUJA

Stutgarte leidžiamas priešfašistinės lygos organas „Die Tribüne“ 4-tame numeryje buvo atspausdinęs rašinį: „Naciški prisiminimai — Lauk svetimšaliai!“, kuriame buvo atvaizduojama prieš svetimšalius nukreipta kairė kurių aukštų Wuerttembergo ministerijų valdininkų laikysena. Buvo minimas teisngumo ministerijos tarėjas Dr. Stierle, kuris ryšium su viena sutuoktinių byla pareiškė, jog „ateisiam kiti laikai“ ir nepageidaujamų svetimšalių elementas turės išsikraustyti. Rašinyje buvo griežtai kritikuojama tokia naciška aukštų valdininkų laikysena. Santuokos byla lietė vokiečių moterį, norinčią ištekti už jugoslavo.

Kitame to žurnalo numeryje stengiamasi teisintis, pareiškiant, kad tame reikale nenorėta prieš svetimšalius apskritai pasireikšti, bet tik įspėti vokiečių, kad ji, tekėdama už svetimšalio, vėliau galinti turėti kokių nors nemalonumų. Bet tame pasiteisinime nė nemėginama paneigti faktus, iš kurių aiškėjo, kad neapykantą prieš svetimšalius apytinkama net aukščiausiose vokiečių įstaigose.

Užkliuvo net DP skautai.

Vokiečių „Taikos judėjimo“ leidykloje Stutgarte neseniai išėjo brošiūra „Kaltė ar likimas?“ („Schuld oder Schicksal“), kurios autorius Max Biester, nagrinėdamas vokiečių tautos kaltės klausimą, stengiasi vokiečių problemą

padaryti visos žmonijos problema ir iš vokiečių tautos kaltės padaryti visos Europos bendrą kaltę. Tos rūšies pastangų vokiečių publicistikoje vis labiau pastebėti. Autoriui matyt labai nepatinka tremtinių skautų organizacija. Jis išveda, girdi, jei kovojama su naciška dvasia, tai reikia kovoti ir su nacionalistine ir militaristine dvasia. Girdi, jei tremtinių svetimšalių tautinės skautų grupės traukia per vokiečius miestus gretose su laipsniais ir kitokiais militaristais pažymiais, tai šitai palaiką vokiečių gyventojų tarpe nacistinę dvasią. Ir tai ne pirmas vokiečių balsas prieš skautus.

„Mums žabai, o tremtiniam malkos“.

Propaganda prieš svetimšalius ir ypač prieš tremtinius vokiečių yra varoma visokiais būdais. Štai viename jaunimui skirtame laikraštelyje išveda, jog, sunku vokiečių jaunimui įtikinti demokratine prasme, jei gyvenimas rodo priešingus reiškinius. Kaip „gyvenimiška“ pavyzdį nurodo kad vokiečių gyventojai teigauja tik žabus, o malkas nusiveža svetimšaliai tremtiniai.

Latviai prieš vokiečių neapykantos propagandą.

Wuerttembergo socialdemokratų organas „Volkswille“ neseniai buvo aprašęs vieną viešą susirinkimą, kuriame socialdemokratas Ulrich gana nepalankiai atsiliepė apie len-

kus, latvius ir kitus rytų kraštų tremtinius, kaip apie „naciškus fašistus“. Grupė latvių socialdemokratų laikraščiu prisituntė atsiliepimą, kuris tilpo „Volkswille“ 29 numeryje (iš lapkr. 9 d.). Latviai savo rašte pažymi, kad, 1) iškiliolinė latvių laikysena Vokietijoje jokiu būdu nebūvo tokia, kad latviai būtų sudarę čia kokį nors neramumų elementą, 2) latvių emigraciją Vokietijoje sudaro iš įvairiausių socialinių sluoksnių ir politinių pakraipų, kurios, orientuojasi į Vakarų Europos demokratiją, 3) priežastys, dėl kurių latviai negrįžta į savo tėvynę, nėra tariamoji baimė dėl galimos bausmės už bendradarbiavimą su nacišiais, bet faktas, kad Latvija yra okupuota svetimos pajėgos, kuri savo galią vykdo diktatoriškais ir nežmoniškais metodais. Latvių tauta negali užmiršti 1941 m. birželio 14 dienos, kada iš mažutės Latvijos buvo ištremta į rytus apie 35.000 gyventojų. Tarp jų ištremtųjų buvo ir daug žinomų socialdemokratų ir profsąjungų vadų. Mes turime tikrų žinių, kad panašios ir dar labiau užmaskuotos deportacijos vyksta ir dabar. Neseniai ir vokiečių tauta tam tikroje okupacinėje zonoje turėjo progos susipažinti su tokiais tremimais. Mes gerai suprantame mūsų vokiečių draugų pasipiktinimą tais žygiais, užtat ir laukiame, kad į latvių atbėgėlių klausimą Vokietijoje būtų objektyviau žiūrima. Visų kraštų socialdemokratai visais laikais pasisakydavo už politinį persekiojamųjų teises. Mes tikime,

MARŠALO PĖTAINO KALĖJIMAS

Dėvyniasdešimties metų amžiaus Prancūzijos maršalas, Pėtainas, kuris buvo nubautas mirtimi ir paskui mirties bausmė buvo pakeista kalėjimu iki gyvos galvos, savo bausmę atlieka Ile d'Yeu tvirtovėje Vendée pajūryje. Jis yra labai griežtai saugojamas ir jei kas prisitartina prie tvirtovės sienų arčiau kaip 50 metrų, į tą šaunama be įspėjimo.

Jis gyvena viename nedideliame kambaryje, kuriame be lovos, stalo, poros kėdžių, prausyklos ir spintos daugiau nieko nėra. Kiekvieną rytą jis pats sturi pasitaisyti savo lovą. Jis yra saugojamas šešių valdininkų ir vieno prižiūrėtojo.

Išskiriant jo žymiai už jį jaunesnę žmoną, jo aplankyti niekas neturi teisės. Jo žmona kiekvieną dieną gali su juo praleisti vieną valandą ir paima iškalbtai ir suadėti jo baltinius. Pėtainas negali rašyti ir gauti laiškų. Jis yra ištikimes, kad su juo buvo pasielgta neteisingai ir, kad po jo mirties bus persvarstyta jo byla. (b)

kad ir vokiečių socialdemokratai neatsisakys šitų tradicijų“.

Ką galėtume prie šito iš savo pusės pridurti? Ogi tai, kad ir mūsų lietuviškos grupės ir organizacijos visais atvejais ir griežtai reaguotų į visus mus liečiančius pasireiškimus ir pareiškimus vokiečių spaudoje ar visuomenėje. (vg)

ATVIRAS LAISKAS LIETUVAITEI

Ar prisimeni Tu mane, bernioka iš žalio kaimo, kuris anksčiau vaikus paleidęs iš mokyklos skubėdavo į stotį sutikti Tave, grįžtančią iš Vilniaus universiteto atostogų. Tavo akyse, menu, kai žmonių minioje mane pamatydavai, šviesdavo drėgnas džiaugsmas. Tavo ranka ilgiau užtrūkdavo manojoje...

Ak, gražūs, kaip obels žiedai, buvo laikai. Bet ne apie juos aš noriu šnekėti. Man nūdieninės dienos rūpi, kada ir Tu ir aš atsidūrėme tremtyje, kur gyvenimo tempas kitoks, kur, taip pat, kitokie papročiai ir įpročiai, į kuriuos aš — atleisk man už naivumą — negaliu įprasti.

Anuomet mes buvome susitarę neturėti savo tarpe paslapčių. Todėl ir dabar aš kalbėsiu visai atvirai.

Anądien Tave sutikau Muencheno stotyje: Dievaži — nepažinau! Tu buvai nusidažiui, kaip Paryžiaus madų salonų menekenė. Be to, Lietuvoje Tave pažinojau kaip

blondinę, gi čia buvai kaštaninių plaukų savininkė. Aš visada esu buvęs nuomonės, kad dažytas paveikslas gražesnis už pilką drobę, bet nežinau, ar toks mano nusistatymas taikintinas moteriai...

Antrą kartą Tave aš sutikau Nuertingeno lietuvių salėje. Tu buvai tamsiaplaukė ir šviete visokiomis spalvomis ir aš kukliai pagalvojau, kad Tau geriau pritiktų Tuebingeno dvimarkiniuose baliuose žavėti svetimą publiką, negu rodytis šitoje lietuviškoje bendruomenėje.

Po to aš vis dažniau Tave sutikdavau ir Tu man vis tolimesnė ir nesuprantamesnė darsis. Paskutinį kartą, kaip prisimeni, mes matėmės Hamburge, Pabaltijo universitete. Aš nuo tolo stebėjau Tave, o širdį spaudė skausmas. Camel rūko tavo rankoje, tarsi tai būtų būtinas priedas prie išdažyto veido. Tu šokai visokių tango, cvingo, lembesdok ir dar dievai žino ką, bet kai orkestras užgrojo „Noriu Miego“, Tu suraukei pudra nu-

timkuotą nos ylą. Tu jau toli nuo mūsų, nuo mūsų tradicijų, o tautinius šokus net šokti užmiršai...

Tau nepriminsiu to plačiašakio klevo, kuris augo Tavo sodyboje, ir suoliuko po juo, kur mes sėdėdavom šiltais vasaros vakarais, gerdami gelių kvapą ir laimę. Priminsiu, nes Tu tai jau užmiršusi esi, kad tuomet Tu esi pasakiusi: „Į nieką aš nekeisčiau šitų vakarų tylos ir jų paprastumo. Tik čia, kai įsiklausau į slaptą klevo ošimą, kai tariuosi girdinti kvepiančių gelių sveikinimus — aš jaučiuosi laiminga. Rytmečio žolynų ramos man brangesnės už deimantus ir sidabrą. Nežinau, kaip galėčiau gyventi be to...“

Primins aš noriu bandyti surasti Tavo dabartinio gyvenimo pateisinimą. Manau, kad kalta nostalgija. Kongrečias — ieškojimas būdų tėvynės išsiilgimą išjungti iš savo širdies. Dažaisi, kad neišsiskirtum iš vietinių moterų ir pritiktum prie džasinio triukšmo, kurin veržiesi, kad laisvomis valandėlėmis neprisimintum, jog lygiųjų lau-

ky, liūdnujų dainų dukra esi. Mažutį sąžinės graužimą baigsi numarinti Camel nikotinu. O vietoje tylos ir pasiaukojančios meilės surandi įvairiaspalvę aistrą. Bet jeigu Tu aistra nori numalšinti tėviškes ilgesį — Tau nepasiseks, nes vėl ir vėl jis prisikels, tik dar galingiau ir skaudžiau. Nenutrinsi jo, kaip dėmės nuo sienos ir neišplėsi iš širdies, kaip gelės lapelio. Jis visada bus, kur Tu būsi, neatlaidus ir nenumaldomas.

Lietuvaite, nežinau, kur aš Tave dabar sutiksiu. Bet jau Tu būsi skaičiusi šį laišką ir pasidariusi išvadas. Todėl tvirtai tikiu, kad Tu vėl būsi tokia, kokios išsiilgęs laukdavau Ten, Tėvynėje: be dažu, kukli, miela. Ir tik tada aš vėl išdrįsiu Tave pasitikti, paspausti ištįstą ranką, o skausmo valandose prispausti prie krūtinės ir pasakyti:

— Nenusimink, mieloji! Didelis skausmas išmokins mus įvertinti džiaugsmo palaimą, kurion mes abu veržiamės. Aš visada su Tavimi!

Parašyk, ką Tu galvoji, nes aš gal ne viską taip supratau... Tavo Juozas Bržs.

SPORTO APŽVALGA

REPREZENTACINĖ PAKVIESTA TURNYRAS

Kemptenas. Reprezentacinė Sarūno komanda gavo pakvietimą iš Heidelbergo dalyvauti krepšinio turnyre, kuriame žais amerikiečių kariuomenės Vokietijoje nugalėtojas, 3-ios armijos meisteris, Heidelbergo igulos rinktinė ir latvių reprezentacinė komanda. Sarūno krepšininkai pradėjo pasiruošimą šiam turnyrui.

— YMCA Kempteno skyrius nuo lapkričio 20 d. pradeda DP jaunuoliams 11–20 m. amž. fizinio lavinimosi ir auklėjimo kursus, kurie truksią per mėnesį laiko. Be sportinės praktikos, busi skaitomos paskaitos fizinio auklėjimo, lavinimo ir jaunuolio auklėjimo temomis. Kursuose dėstys Puzinauskas, Vengianskas, Mackevičius, Duliūnas, Norkus ir kt.

SPORTO TURNYRAS SCHLESWIGE

Schleswigas. Lapkričio mėn. pradžioje latviai surengė Schleswige sporto turnyrą, kuriame dalyvavo latvių sportininkai iš Flensburgo, Ekernferdės ir Schleswigo, estai iš Schleswigo ir lietuviai iš Tolko, kaip stipriausieji toje srityje iki Lamanšo kanalo. Buvo rungtyniauta krepšinyje, stalo tenise, tinklinyje ir šachmatuose. Lietuviai šiame turnyre stipriai pasirodė, laimėdami pirmąsias vietas krepšinyje ir stalo tenise. Šachmatų varžybose Tolko lietuviai savo komandos nebuvo išstātę. Finalinėse krepšinio rungtynėse prieš Flensburgo Antverpeno latvius mūšikiai užtikrintai laimėjo 41–14, gi stalo tenise baigė susitikimą su Schleswigo latviais baigėsi 5–4 lietuvių laimėjimu. Tuo būdu Tolko lietuviai laimėjo puikiai pereinamąją dovaną, kuri pereis nuosavybėn laimėjus pirmą vietą dukart iš eilės arba triskart be eilės. Tinklinyje pirmąją vietą iškovojo Schleswigg latviai, finale iškė Schleswigo estus 2–1. Tenka pažymėti, kad Tolko lietuviai sportininkai yra Schleswigo krašto pabaltiečių krepšinio meisteris. Sportininkams vadovauja E. Jasinskis.

KEMPTENIEČIAI RUNGTYNIAUJA

Kemptenas. Stalo tenisininkai nesenai turėjo rungtynes su vokiečių TTC klubu ir jas laimėjo 7–2. Žaidė Duliūnas, Andriulis II, Norkus II, Osteika, Kaukorius ir Uševičius. Po rungtynių vokiečių sporto vadovybės atstovas, sveikindamas nugalėtojus, pakvietė

mūšikius neatsisakyti, reikalui esant, atstovauti Kempteno miestą ir TTC klubą.

Šachmatų revanšinės rungtynės su Kempteno vokiečiais pasibaigė žymia vokiečių persvara 11–4,5. Stipriausiai lietuvių komandą atstovavo Paškevičius, Sirutis ir Šileikis. Paškevičius nugalėjo Allgaeu meisterį Herb.

WIESBADENO LITUANICA — GIMNAZIJA 52—35

Wiesbaden. Lituanicos krepšinio komanda, atsiseikindama su išvyksančiu jos

vadovu J. Blankum, suruošė krepšinio rungtynes su vietos gimnazija. Rungtynės baigėsi Lituanicos pergale 52—35 (27—15). Taškai: Lituania — Miškinis K. 17, Landsbergis I 13, Miškinis V. 12, Blankus 8, Afanasjevas 2; gimnazija — Varkala 18, Aižinas 11, Kovalskis 4, Mandelkis 2, Gvildys 0, Landsbergis II 0.

KIRCHHEIMO ŠACHMATININKAI NESNAUDŽIA

XI. 11. „Tauro“ šachklube Kirchheimo „Tauro“ šachmatininkai sužaidė su vietos latviais draugiškas šachmatų rungtynes, kurios baigėsi „Tauro“ laimėjimu —

Reprezentacinės krepšinio komandos penketukas

Foto V. Bacevičiaus

FUTBOLAS VISUR KARALIAUJA

Austrija, po paskutinės nesekmės prieš Vengriją, kuriai pralose 0–2, išgyveno ir kitą pralaimėjimą: tarpvalstybinėse rungtynėse prieš Čekoslovakiją suklupo 3–4. Susitikimas Viena — Praha taip pat neatpirkė ankstyvesnės nesekmės, nes baigėsi lygiomis 2–2.

Trijų valstybių studentų rungtynėse Freiburge, Šveicarijoje, pasiekta šie rezultatai: Belgija — Šveicarija 1–0, Olandija — Šveicarija 1–0 ir baigmėje Olandija — Belgija 4–3.

Balkanuose iškilo Albanija,

kuri po pergalės prieš Bulgariją ir Rumuniją 1–0 su geriausiu įvarčių santykiu užėmė pirmąją vietą prieš Jugoslaviją, Rumuniją ir Bulgariją.

Italijos meisterių lygoje pirmąją Bologna su 9 tšk. prieš Roma, Juventus ir Modena, kurios turi po 8 tšk. Prancūzijoje lentelės priešaky stovi Roubaix, Anglijoje pirmąją lygoje pirmąją Blackpool, antrojoje — Barnsley. Šveicarijoje Lausanne su 15 tšk. ir Lugano su 11 tšk. turi daugiausiai vilčių į meisterius.

TRUMPAI IŠ VISUR

Pasaulinį 30 mylių rekordą pagerino anglas Holton iki 3.16,4 (senas rekordas Squires, Anglija, 3.17,2).

Europos meisteris Consolini numetė diską 54,78. Ši pasekmė nedaug atsilieka nuo pasaulinio rekordo.

Urugvajietis Attilio Milane pasiekė naują P. Amerikos rekordą dviračio vienos val. važiuojant, suko per šį laiką 42,358 km. Senasis rekordas 41,450 km. priklausė argentiniečiui Milona.

Prie 10.000 žiūrovų sunkiasvoris Joe Baksi (JAV) nugalėjo ketvirtam rounde techn. k. o. anglų pussunkaus sv. meisterį Freddie Mills.

Tarpmiestinės futbolo rungtynės Paryžius — Budapeštas baigėsi lygiomis 2–2.

Daviso taurės finalinėse rungtynėse JAV atstovaus šie tenisininkai: K. Kramer, Frank Parker, Ted Schroeder jr., Gardner Mulloy, William Talbert ir Tom Broen jr.

Venecijietis Enzio Grazioni, kuriam tėra 22 m. amžiaus, nesenai išbuvo pasinėres po vandeniu 5 minutes. Tačiau pasaulinis šio „sporto“ rekordas priklauso vienam australiečiui perlų žvejui, kuris po vandeniu išbuvo 5 min. 10 sek.

Prancūzijos krepšinio meisteris Lyono Ste-Marie-de-la-Giullotiere Paryžiuje nugalėjo Paryžiaus meisterį čempionnet (Lavieta Prancūzijoje) 47–27. Už čempionnet vis dar žaidžia Lesmayoux.

Belgas Reiff pagerino 3000 m savo krašto rekordą iki 8.08,8. Senas rekordas buvo Mosterto — 8.19,4. Pasaulio rekordas priklauso Haeggui — 8.01,2.

GERIAUSI EUROPOS LENGVAATLEČIAI

1946 m. lengvosios atletikos meisteriai yra šie: 100 m Bailey (Anglija) 10,3; 200 m Bailey 21,3; 400 m Wint (Anglija) 47,0; 800 m Gustafsson (Švedija) 1.50,0; 1500 m Strand (Švedija) 3.48,0; 3000 m Reiff (Belgija) ir Sljikhuis (Olandija) po 8.08,8; 5000 m Wooderson (Anglija) 14.08,0; 110 m kliūtinis Lidman (Švedija) 14,5; 400 m kliūtinis Larsson (Švedija) 53,0; rutulys Lipp (STRS) 16,12; diskas Consolini (Italija) 54,23.

SKANDALAS DVIRAČIŲ LENKTYNĖSE

Po dviračių lenktynių Lombardija (Italijoje) iškilo didelis skandalas. Trečią vietą užėmęs Motta tvirtina išlaimėtojo Coppi per rungtynes gavęs 30.000 lyrų kyšį, kad Coppi laisvai praleistų paskutiniuosius keturis kilometrus. Coppi atsako, kad tai prasimanymas. Idomu, kuo ta nesmagi istorija baigsis.

KRONIKA

WIESBADENO LIETUVIUS PERKELIA Į KASELĮ

Wiesbaden. Dalį Wiesbadeno stovyklos lietuvių, 800 žmonių, šią savaitę pradėjo perkelti į Kasselį, Mattenbergo stovyklą, esančią Oberzwehreno priemiestyje. Iš šios stovyklos išvyksta lenkai ir jugoslaviai, todėl atsiranda patalpos, kuriose gali sutilpti iki 4.000 žmonių. Naujoje vietoje atkeltieji wiesbadeniečiai, atrodo, turės geresnes patalpas ir galės laisviau gyventi. Vietiniai lietuviai laukia iš atvykstančiųjų atsivežant kultūrinio impulso. Kur bus perkelti likusieji Wiesbadeno stovyklos lietuviai, tuo tarpu žinių dar neturima.

NAUJAS SCENOS MEGEJŲ PASIRODYMAS

Tolkas. X. 26 Tolkos lietuvių stovykloje įvyko viešas vakaras, kuriame buvo suvaidinta 3 paveikslų montažas „Motina“ ir vienaveiksmė komedija „Jonas nusižudė“. Su sceniniais pasirodymais Tolkos stovykla nepirmą kartą išsina vėsionum, ir reikia džiaugtis, kad Slezvigo apskrityje tolklečiai bene aktyviausiai reiškiasi kultūrinėje veikloje.

VATIKANO RADIJAS APIE LIETUVIUS KUNIGUS

Pereitą šeštadienį Vatikano radijas pranešė, jog šv. Kazimiero kolegijoje Romoje dabar yra 23 lietuvių kunigai, studijuoją žymiuose Romos universitetuose ir dauguma jų jau baigia parašyti darbus daktaro laipsniui gauti. Kolegijai vadovauja buv. Vilniaus kunigų seminarijos rektorius prof. L. Tulaba. Kunigai Grauslys, Narbutas, Kardauskas ir Zvirblis šį mėnesį išvyksta į Čilę. Toliau kalbėtojas papasakojo apie lietuvių dvasinę ir kultūrinę padėtį vakarinėse Vokietijos zonose.

SV. SOSTO DELEGATO ŽYGLIAI DP STATUS'O REIKALU

Sv. Sosto Delegatas Lietuviams Vokietijoje ir Austrijoje Kanauninkas Feliksas Kapočius savo laiku įteikė atitinkamoms įstaigoms platų memorandumą lietuvių DP status'o pripažinimo reikalu.

Pastaruoju laiku Frankfurte patirta, kad yra sudaroma speciali Komisija, kuri greitai laiku turės pradėti tikrinti DP teisių netekusių apeliacijas.

PRANEŠIMAS LEIDĖJAMS, AUTORIAMS IR REDAKTORIAMS

Pranešama, kad suorganizuotas Lietuvos ir lietuvių reikalus liečiančią literatūrą, išleista tremtyje.

Prasoma visus periodinių ir neperiodinių leidinių (laikraščių, žurnalų, knygų, vadovėlių, brošiūrų, atsiųskimų, plakatų...), tiek spaustuvėje, tiek rotatoriumi spausdintų, pagaliau, mašinėle ar ranka rašytų bei pašytų) leidėjus, autorius ir redaktorus, o taip pat šių leidinių platintojus ir kolekcionierius:

a) jei iki šiol dar nėra padarę, atsiųsti ligšiol išėjusių leidinių bent po 2 egz. Lituanistiniam Archyviui adresu: Gabr. Taučius, (14b) Pfullingen, Goethestr. 18, Kreis Reutlingen;

b) ateity be specialių prašymų bei raginimų prašoma siuntinėti tuo pačiu adresu periodinius leidinius reguliariai, kaip abonentui, o vienkartinius — tojau pat jiems išėjus.

Informacijų Biuras

ATOMINĖ ENERGIJA TA KOS REIKALAMS

Atominės bombos sprogdimo Hirošimoje padariniai buvo daug silpnesni už nukritusio Sibiro miškuose meteoro, svėrusio 60 tonų, kurio visišką sunaikinimą galia pasieks 60 kilometrų spindulio plote ir kuris krito į žemę 80.000 metrų greičiu per sekundę.

Šią palyginimą padarė prof. Joliot — Curie, prancūzų aukštasis komisaras atominės energijos reikalams, savo pranešime, kurį jis skaitė Paryžiuje sarys su radioaktyvumo atradimu 50 metų sukaktim; tą atradimą padarė prancūzų mokslininkas Henri Becquerel.

Prof. Becquerel, Pierre Curie ir Marijos Curie — Skłodovskos atradimų ir darbų dėka Prancūzija atominės energijos tyrinėjimų srityje iki 1940 metų išlaikė pirmą vietą. Šiuo metu, nors Prancūzija ir neturi tiek galimų ir išteklių, kaip pvzd., JAV, ji prof. Joliot — Curie nuomone, atominės, energijos tyrinėjimuose dalyvauja daugiau, kaip kad galima manyti.

Atomų mokslas, pasakė prof. Joliot — Curie, būsimųjų žmonijos kartų gyvenime suvaidins ta pačią rolę, kokią pirminių žmonių gyvenime suvaidino išmokymas įsidegti ugnį. Tačiau reikės dar mažiausia 20 metų sunkaus darbo ir tyrinėjimų, kol atominėje srityje atradimai galės būti pilnai išnaudoti žmonijos gerovei.

Kad numanytume, kokių galimų gali duoti atominės energijos išnaudojimas, užtenka priminti, kad kosminiai atominiai spinduliavimai išskiria 20.000.000 laipsnių karščio temperatūrą.

Todėl, pasak Joliot — Curie, atominės energijos tyrinėjimai ne karo, o taikos gyvenimo reikalams yra daug įdomesni, negu Bikini atomi-

ALT ŽYGLIAI TREMTINIŲ REIKALU

Kaip žinoma, Amerikos Lietuvių Taryba savo metiniame susirinkime Vašingtone š. m. rugsėjo 21—22 d. d. paskelbė nutarimą tremtinių reikalų, kur Amerikos lietuvių vardu pareiškė savo ryžtingą priešinimąsi bet kuriems planams „repatriuoti“, „kolonizuoti“ arba „ikurdinti svetur“ politinių pabėgėlių mases — lietuvių, latvių, estų, lenkų ir kitų prieš jų pačių valią. Toje pat rezoliucijoje buvo nurodyta, kad keliama klausimui išspresti Jungtinės Tautos turėtų pašalinti politinių pabėgėlių problemas priežastį, būtent: išvesti Sovietų Sąjungos okupacines armijas, jos „vyriausybės partijos“ aparatą ir policijos dalinius iš tų politinių pabėgėlių gimtųjų žemių — iš Lietuvos, Latvijos, Estijos ir kt.

Šis Amerikos Lietuvių Tarybos nutarimas buvo pasiūstas atitinkamoms įstaigoms.

Kompetentinga JAV institucija, atsiliepdama į kalbamą ALT rezoliuciją tremtinių klausimu, 1946 m. spalio 11 d. pranešė, kad Jungtinės Amerikos Valstybės labai interesusojasi Baltijos ir kitų valstybių pabėgėlių padėtimi ir deda didelių pastangų jiems padėti. Nėra ko bijoti, jog bet kuris bona-fide pabėgėlis galės būti verčiamas kur nors keltis prieš jo valią. Tat esąs vienas pagrindinių Tarptautinės Pabėgėlių Organizacijos charterio principų.

TRUMPAI IŠ VISUR

— Iš neseniai suorganizuoto tarptautinio banko Vašingtone iki šiol paprašė paskolų 7 valstybės: Prancūzija, Lenkija, Čekoslovakija, Olandija, Danija, Iranas ir Čili.

Prašomų paskolų suma siekia 2 milijardus dolerių. Tarptautinis Bankas tuo tarpu disponuoja 718 milijonų dolerių kapitalu, neskaitant Kanados ir D. Britanijos indėlių.

— Lenkai, beįrodinėdami Stetino ir jo srities lenkiškumą, prisimena, kad Stetino pilis yra pastatyta keturioliktojo šimtmečio viduryje Piastų Stetiniečių. Toje pilyje buvusi visa eilė lenkų karalių ir kunigaikščių. Čia 1637 metais miręs paskutinis Piastas Stetinietis. Piastų Stetiniečių giminė išgyvenusi ilgiau už krovkiškius Piastus ir buvusi giminystėje su jogailaičiais. Toje pilyje valdovavusi Ona Jogailaitė, Kazimiero Jogailaičio duktė, Piasto Stetiniečio Boguslavo X žmona.

— Venecuelos laikinoji vyriausybė paskelbė, kad paskutinėmis dienomis buvo susektas valstybinio perversmo sąmokslas. Suipti 9 sąmokslu vadai ir sukonfiskuota dideli kiekiai ginklų ir amunicijos.

— Eliot Roosevelt, prezidento Rooseveltto sūnus, lėktuvu nuskrido į Maskvą pasirinkti reportažinės medžiagos keliems amerikiečių laikraščiams. Ką gaus — negaus, o „Sputnik agitatorą“ tikrai gaus.

APŽVALGA

Lithuanian Newspaper. Permitted by UNRRA Team. Išsina 3 kartus per savaitę: antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais. Leidžia ir redaguoja Redakcinė Kolegija. Ats. red. Alb. Valentinas. — Prenumerata 1 mėn. RM. 6,—; atskiras numeris 50 Pf. Redakcija ir administracija: (14a) Nuertingen, Katharinenstr. 31/1. — Ein. s-ta: Apžvalga Giro-Konto Nr. 2255 in Sparkasse Kirchheim/Teck (14a). Spaudžia: A. Gottliebs & J. Osswalds Buchdruck., Kirchheim/Teck.

nės bombos sprogdimo patyrimai.

Ir pačiose JAV daromi tyrinėjimai ne tik su atominė bomba. Ten yra susidariusi civilinė penkių mokslininkų komisija, kuri daro atominės energijos pritaikymo taikos gyvenimo reikalams tyrimus.

GAUDYS ALBANIJOS MINAS

Londonas, XI. 13. Vakar britų vyriausybė pranešė Albanijos vyriausybei, kad ji šandien pradės minų išgaidymo akciją Korfu sąsiaurio vandenyse. Tatal ji darys remiantis pagal centrinio minų komiteto susitarimą, kurį pasirašė D. Britanija, JAV, TSRS ir Prancūzija.

Albanijos vyriausybė britų vyriausybei įteikė protestą dėl tos britų akcijos pažymėdama, kad toks D. Britanijos elgesys pažeidžia Albanijos suverenumą jos vandenyse.

JAV FLOTILJA VIZITUOJA

Moskva, XI. 13. Pranešimu iš Vašingtono, JAV Valstybės Departamentas davė sutikimą, kad Viduržemio jūroje esą amerikiečių karo laivai š. m. lapkričio ir gruodžio mėnesiais padarytų draugiškus vizitus šiuose uostuose: Ibn Saudijos Džudo, Egipto Aleksandrijoje ir Port Saide, Sirijos Beirute, Turkijos Izmiro, Graikijos Pireo ir Kretos saloje.

LEONIEŲ KONCERTAS NUERTINGENE

Liet. Raud. Kryžiaus Nuertingeno skyrius lapkričio 16 d., šeštadienį, 19 val. 30 min. ruošia Nuertingene Heller salėje pianistę Galinos Leonienės fortepijono reitalį. Pianistė skambins Bacho, Beethoveno, Chopeno, Liszto, Čiurlionės ir kitų kompozitorių kūrinius.